

ՀԻՄՆԱԴԻՐՔ
ՄԻՍԱՔ ԵՒ ՍԱՐԳԻՍ ԳՈԶՈՒՆԵԱՆ
ԱՐՏՈՆԱՏԵՐ՝ ՄԵԼԻՔ ԳՈԶՈՒՆԵԱՆ
Հայէկ Խորանիպուլ, Ֆիննան-
ներար Ակամիք սպարան
ՀԵՌԱԶԱՅՆ 23480

SAHİBİ
Melik Koçunyan

JAMANAK

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՃՈՂՄԻԴԱԿԱՆ ՕՐՎԹԵՐԸ

ՀԻՆԳԱԲԹԻ

ԳԻՆ

17

ՍԵՊ. 1936

28ՐԴ ՏԱՐԻ

ԹԻՒ 10900

4/
ԴՐ.

Telefon: 23480

ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱՋՄԸ ԿԵ ՄՈՏԵՆԱՅ

ՀԻՇԼԵՐ ՈՒԹՐԱՆԻԱՆ, ՍԻՊԵՐԻԱՆ Է ՈՒՐԱԼԸ Կ'ՈՒԶԵ

ՍՈՎԵԿԵԹՆԵՐԸ Կ'ԸՆԵՆ ԹԵ

ԳԵՐՄԱՆ ՈՉ ՄԻԱՅՆ ԴԵՊԻ ԱՐԵՒԵԼՔ ՏԱՐԱԾՈՒԵԼՈՒ ՔԱՂԱՔԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՅԼԵՒ ԵԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՆ ԱԼ ԲԱԺԱՆ ԸՆԵԼ Կ'ՈՒԶԵՆ

ԳԵՐՄԱՆ բրօքականիք նախարար Կէօպէլզ պոլտէվիներու գէմ
իր բուռն նառը խօսած պահուն

Հիթէր իր ընկերերուն հետ նառ կ'ունել դրէ

ՀԱՅ ԿԱՐՈՒԼԻԿ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԿԱԼՈՒԾՆԵՐԸ
ԱՌՋԻ ՈՐ ՎԵՐՁՆԱԿԱՆԱՊԵՍ ԵՎԳԱՓԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԱՆՑԱՆ

ԵՎԳԱՓԻ ԿՈՂՄԵ ԵՐԵԿ ԿԱՐՈՒԼԻԿ ՔԱՐԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ ԵՂԱԻ ՈՐ ԱՍԿԵ ՅԵՏՈՅ
ԻՐԵՆՑ ԱՄՍԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՎԳԱՓԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱ

ԿԱԼՈՒԾՆԵՐՈՒՆ ՎԱՐՁԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՐԿ ԵՂԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ ԵՂԱԻ

10 ԱՄԻՒՆ Ի ՎԵՐ ԱՄՍԱԿԱՆ ԶԱՏԱՑՈՒ
ԿԱՐՈՒԼԻԿ ՔԱԶԱՆԱՆԵՐԸ ԳՈՅ ՄՆԱՑԱԾ ԵՆ
ԱՅՍ ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԵՆԵՆ

ԷՎ.ԳԱՅՔ ՊԻՏԻ Վ.ՃԱՐՔ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒՆ
ՅԵՏԵՆԱԼ ԱՄՍԱԿԱՆՆԵՐԸ

Երէկ տուած էրնը Հայ Կաթողիկ Պատրիարքանի կալուածներուն կիցափի Վարչութեանց
անցնելը և այս առթիւ, երէկ տուած, Հայ Կաթողիկ Պատրիարքանի շրջանակներէն մնալի եղած
այն յայտարարութիւնը թէ կատարուած գործունելը և կարգի կարգի ոչ պակաս, իր երազին մէջ Աւրալ լեռները և Սիսիի տեսաւ, Գերման հողին վրայ գրախում մը կարենալ հիմ-

[Հար. Բ. էջ]

ՄՈՍԿՈՒԱ, 16. — «Զանագնա-
ցութիւն վառագի մը երանոցի մը մէջ»
խորապրին տակ «Խզէսմիա» թերթը
կը գրէ . . .

«Նիւրէմպէրկի քնարին լըրաքան-
չմւր լարէն ատրքեր ձայն տուող
տարօինակ նուագին մէջ երկու
ձայներ ու շաքրութիւն կը գրաւեն։
Մէկը երկրին ներքին անձկութիւնը՝
պարինաւորումը գուռապութիւնը ած-
կելու աշխատի և միւսը՝ գերման
բանակին հակայ կազմակերպութիւնը
և պատերազմի պատրաստ ըլլալը
յայտնել և ասով վախ ազգեւ ուրիշ-
ներու։

Մ. Հիթէրը կրկնեց ասկէց առաջ
լսած իր խոսքը թէ կարագի պէտք
չունի, թնդանօմի պէտք ունի։ Մ.
Հիթէրը իր ճառերուն մէջ յիմարա-
կան խօսքեր ըլլաւ և բարեկեցու-
թինէն ճառեց այն ժողովուրդին որ
խստ զրկանքէ մը կը տառապի։
Նիւրէմպէրկի մէջ, չորս տարբան
մէջ երկորդ յատակագիծ մը պատ-
րաստուեցաւ։ Այս յատակագիծին ի-
րականացնելով՝ Գերմանիա պիտի
ապահու նախանիթերու մասին ու-
րիշին հայտառակ ըլլալէն։

Նիւրէմպէրկի բրանագիրին ծան-
րութեան կեղրոնք տնտեսական յայ-
տարարութիւններ չէին, այլ յարձա-
կումք բրօրակինածան։ Ասով կը բա-
ցատրուի այն յայտարարութիւնը զոր
գաղթավայրերու մասին ըլլաւ, նոյն-
ին կապչեներով Անգլիոյ մէջ Գեր-
մանից բարեկանիթերը։ Եւ Մ. Հիթ-
էր այնքան տարբանցաւ որ ոչ թէ
լոկ Ռուֆրանիան, այլ և ո՛չ աւելի ոչ
պակաս, իր երազին մէջ Աւրալ լեռ-
ները և Սիսիի տեսաւ, Գերման հողին վրայ գրախում մը կարենալ հիմ-

[Հար. Բ. էջ]

Երուսի գրաւումն եսք փողոցի մը պարզած եղեական վիճակը

ՍՊԱՆԻՈՅ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՆԵՐԸ
ՅԱՅԱՐԱՐԵՑԻՆ ԹԷ ՀԻՇԼԵՐԻ ՀԵՏ ՄԻԱՅՆ ԵՆ ՄԻԱՅՆ

ՄԱՏՐԻՑԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԱԼԵՆՄԻԱ ԿԸ ՓՈԽԱՌՈՂԻ

ԸՐԲՈՒՏՆԵՐԸ 20 ՔԻԼՈՄԵՏՐ ՄՈՏԵՅԱԾ ԵՆ ՄԱՏՐԻՑԻ

ՊՈՒՆԿՈՍ 16. — Գերման տեղե-
կատուութեան գիւանի մասնաւոր
թղթակիցը բնգունուած է Պուրկոսի
անդայնական կառավարութեան պիտ
զօր։ Բապանէլլասէ, որ անոր յանձ-
նած է գերման ժողովուրդին ուղղեալ
ուղիրձ մը։

Զօրավարը իր գործակիցներով
շրջապատուած, հետեւեալը յայտա-
րաբեց . . .

«Խնդրեմ, գերման ժողովուրդին
բաէք որ, Պուրկոսի ազգ պաշտպա-
նութեան յանձնածողովի նախագահ
զօր։ Բապանէլլաս սա պահու խօսք
կուտայ որ ինչ որ ալ ըլլայ, Սարա-
նիա չպիտի կրնայ մոռնալ և չպիտի
մոռնայ բարեկանութեան և բարուա-
կան աջակցութեան այն արտայա-
տութիւնները զոր Գերմանիա վերա-
պահած է իր հայրենիքին այն պայ-
քարին մէջ, որ կը մղուի համայնա-
վարութեան և անիշխանականութեան
կազմալուող ոգիին գէմ։

Գերմանիա գիւանից իր պատմա-
կան գործին, առաջին վայրկեանէն
իսկ հասկած է մեր ջանքերուն նշա-
նակութիւնը բնգույն համայնավար-
կան, մարքսական յարձակման։

Նախախանամութիւնը պատմութեան
իւրաքանչիւր վճառական ժամանակ,
Սամսնիոյ վերապահած է առաջնա-
կարգ գեր մը մանաւանց այն առեն,
երբ ինդիրը կը վերաբերի եւրոպան

գանցոցին մէջ կը զանուելին։

Այժմ սկսած են սոուգելի ինք-
նութիւնները 450 մեսանեներու, ու-
րանց մէջ կը զանուելին մինչանափա-
կալուածութիւն կը գունուին։

Մէկիլ անթելու կը պարագանէն թիւ-
իւ է պարագանէն անդամանական Պար-
քանիւր անդամանած են ուղել հաւանա-
ներ որոնք Ան Անգամինին հրամա-
գանցոցին մէջ կը զանուելին։

Այժմ սկսած են սոուգելի ինք-
նութիւնները 450 մեսանեներու, ու-
րանց մէջ կը զանուելին մինչանափա-
կալուածութիւն կը գունուին։

Մէկիլ անթելու կը պարագանէն թիւ-
իւ է պարագանէն անդամանական Պար-
քանիւր անդամանած են ուղել հաւանա-
ներ որոնք Ան Անգամանին հրամա-
գանցոցին մէջ կը զանուելին։

Թէ էրիքի հառագիր մը կը հա-
զարէ որ 25 մարտանաերէ բազ-
կացեալ խոտ, նաւարաժին մը ներ-

[Հար. Բ. էջ]

Զարիսիւր ելելու համար իւնի արուու աղուու սեպադին հրամցուցին։ Զարիսիւր ելելու իւնի արուու սեպադին հրամցուցին։

ԱՆՀԱՏԸ ՔԱՂԱՔԱԿԻՐԹ,

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐԿԱՆԻ ԱՐԱՐՈՒԹ...

Այսեւս բացորոշ կ'երեւայ թէ
Սպանիոյ եղբայրասպան կաւաներուն
մէջ ըմբռաները յալթարական պիտի
եղեն, կառավարական ուժերը ատեն
մը եւս պիտի կռուին, և վերջը իրենց
ուժն ու յուր սպասելով տեղի պիտի
տան: Ու եթէ վերջ գտնեն թշնամա-
կան գործութիւնները, խնդիր է թէ
ըմբռաները ի՞նչ գնով տիրացածպիտի
ըմբռան կացութեան:

Եւրազական թէրթեր Սպանիոյ
կրիւներու մատին կը հրատարակեն
այնքան տիսուր մանրամանութիւն-
ներ, մանաւանդ կը զնեն այնքան
սրասուուչ պատկերներ, զոր կարգա-
ցողին, անսնովզն հոգին կը յուզեն,
մ'ըզան ալ մարդ ըլլայ անտարբեր,
անկարելիր:

Ֆրանսութիւն պատկերազարդ թէրթի
մը մէջ նկար մը զրուած էր, իրունի
Հակատամարտէն ետքը, պատմէչի մը
քանդուած վիճակը կը ներկայացնէր,
և, հու, զետինը փոռուած էին տասնէ
տեղի պատմանիներու անչնչացաց
գիրանները: Հարկաւ, այս տղաքը
իրենց ճամբան սպասող հայր մար
ունէին:

Ուրիշ պատկեր մը կը ցուցնէր կին
մը, հարկա զինուորի մը կին, որ
եղանքի թաշկինակովը իր աշքին ար-
գունքները կը սրբէր և շորջը երեք
մանրուկ մանկիներ, որոնք իրենց
մօրը փէչէն կը քաշէին և թոյլ չէին
տար որ այրիացած այդ կինը իր ա-
մուսնոյն մար բայ:

Եւ տակալին ասանկ ի՞նչ սիրո
կեզեքող պատկերներ:

Ռազմամանկան և գուրսէն եկած
րաբերուն մէջ ալ կան անանկ տե-
սելութիւններ, որոնք ցաւ և զայ-
րովթ կը պատմանէն: Պատերազմի
գաշտին վրայ մէկ անդամէն հարիւ-
րաւոր անձերու զինուիլը գէպքեր են
որպէս ոովորական դարձան:

Երէկուոն հեռազիր մը կը տեղե-
կացնէր թէ Ալիքանթէի մէջ 52 ֆա-
շինքներ մահուաբը պատմուած են
գասապէնիւթիւնը ժողովրազային ցատա-
րանին, հաստատուած ըլլալով թէ
երկու աշխի առաջ ըմբռանութիւն
հանած էին, քաղաքին տիրանալու
նպաստկու:

Ուրիշ հեռազիր մը կը տեղեկա-
ցնէր թէ կառավարական զօրքեռուն
հրամատարները հարկադրեր են Աէն
Աէպասիթիէնի բարձր գատու զիներն
ու գետասի ազջիները, որ իրենց
հետ միասին կը կառավարական զօրքեռուն
ու գործուուած էր, որ իրենց մը իրենց
հետ միասին կը կառավարական զօրքեռուն
ու գործուուած էր:

Եւ կը կարծէն թէ Սպանիոյ մէջ
կռուու երկու կողմերուն մէջ կրնար
և կրնայ հաշուութիւն գոյանաւ, եթէ
եւրասիի մեծ տէրութիւնները փո-
խանակ որ ձեռքի տակէ օգնէին անոնց
մէկ կամ միւս կողմէն, և պահ մը
մէկի թողով կրնենց մասնաւոր հա-
շուները, խորէին թէ իրենք քաղա-
քինքներ երկիներու կառավարու-
թիւններ, պարտաւոր են իրենց հա-
մար պարտականութիւն մը նկա-
սել, կուրը գաղքեցնել և հաշուութիւն
գոյացնել:

Եւ կը կարծէն թէ եւրազական
մեծ տէրութիւնները, եթէ լոջորէն
ու գործին պատմէն անոնց իրենց
որոնց հարկերը պատերազմի գաշտին
վրայ մեռուն, պաշտպանեան համար
կառավարութիւն վարչածեւք:

Արդ, մէնք հայրենիքի, ազգի,
պատմի, պատապանութիւնն համար
կռուիլ, արիւն թափել կը հասկնանք,
բայց ի՞նչ կը նշանակէ կառավարու-
թիւնն վարչածեւք որ առաջ գաղքեցնել և
հասարակաց հայրենիքը արիւնով
ներկել:

Իր բանով գործով զարդող քա-
ղաքացին մը, ընտանիքի մը, ար-
ճաստաւորի մը կամ գործաւորի մը
համար ի՞նչ ու պէտք որ կառավա-
րութիւնը համայնակար է եղեր թէ
ֆաշիստ, անիկա միայն կը փնտուէ որ
իր կառավարութիւնը երկին մէջ
անդրութիւնը պահել կարենայ, իսկ
երկին գործով մէջ հաշուութիւն
գոյացնել:

Կառավարական գարչածեւ խոն-
դիներ կրնան պարբերաբար պատա-
հի երկին մէջ, բայց ասոնք լու-
ծելու կրկէը, քաղաքիրթ երկի-

ներու մէջ, մամուն է, զէնքը
զրիչն է: Եւ կը պատահի որ, կողմ
մը, իր խօսքը քակեցներու համար,
միթինկներ գումարէ և ընդհարու-
ներ ալ ըլլան: Բայց այսչափ միայն.
կառավարութիւնը կը վերահասա-
սուի: Այսպէս կ'ըլլայ քաղաքական վարչած-
կան գործութիւնները, խնդիր է թէ
ըմբռաները ի՞նչ գնով տիրացածպիտի
ըմբռան կացութեան:

Եւրազական թէրթեր Սպանիոյ
կրիւներու մատին կը հրատարակեն
այնքան տիսուր մանրամանութիւն-
ներ, մանաւանդ կը զնեն այնքան
սրասուուչ պատկերներ, զոր կարգա-
ցողին, անսնովզն հոգին կը յուզեն,
մ'ըզան ալ մարդ ըլլայ անտարբեր,
անկարելիր:

Հոն եղբայր եղբայրը արիւնը կը
խմէ, և աւելի գէշ—պատահած է որ
երկի կառավարական (համայնակար)
զինուորին, ըմբռան (ֆաշիստ) զին-
ուոր մը գերի բանած բանականեցին
կը ասանէին եղած եղած ապարա-
մութիւնը պիտի կը համարի ընենք:

Ամիս մը առաջ միօրանուի աղքա-
տիկ թաղերէն մէկուն մէջ մեռաւ
կին մը: Քաղաքավետութիւնը անոր
զիակը թաղերէն ոչ խոկ յուղարկաւոր մը
կար պատի հետեւող:

Այդ կինը 1919ին ամբողջ աշխար-
հի թէրթերուն նիւթ հայթայթած էր:
Սէրը մարդոց նկարազընը վրա
մէծ աղքեցութիւն ունի, մին կը յի-
մարնայ, միւսը անչէջ կիրք մը կու-
նենայ:

Այդ մեռնող կինը ուսւու էր, կոմո
բուրիքի միակ զաւակը. որ իր ու-
ստումը առած էր Սէն Բէթէրսպուրկի
ազնուական օրիորդներու վարժարա-
նը, ուր սորված էր անգլիերէն, երա-
ժառութիւնը, ֆրանսերէն, գրականու-
թիւնը յատուկ պատութիւնը:

Ան ազատ կեանքի արկածա-
խնդրութեան սիրահար ըլլալով իր գի-
շերօթիկ զտնուած վարժարանին պա-
տուհանէն կը դիտէր զուարձացող քա-
ղաքաբին լուսակաց մինչեւ կու-
նենայ:

Այդ մեռնող կինը ուսւու էր, կոմո
բուրիքի միակ զաւակը. որ իր ու-
ստումը առած էր Սէն Բէթէրսպուրկի
ազնուական օրիորդներու վարժարա-
նը, ուր սորված էր անգլիերէն, երա-
ժառութիւնը, ֆրանսերէն, գրականու-
թիւնը յատուկ պատութիւնը:

Ան ազատ կեանքի գտնուած վարժա-
խնդրութիւնը սիրահար ըլլալով իր գի-
շերօթիկ զտնուած վարժարանին պա-
տուհանէն կը դիտէր զուարձացող քա-
ղաքաբին լուսակաց մինչեւ կու-
նենայ:

Վարժա կ'ուզէր ճամբութիւն աղքա-
տիկ գտնուած վարժարանին մէջ նեռու-
թիւնը է հետեւցնել որ անոնք մէջ կը
կուրուու երկու կողմերը ի՞նչ ա-
տելավական գոյացնել կարծի առաջա-
տուութիւնը:

Վարժա կ'ուզէր ճամբութիւն աղքա-
տիկ գտնուած վարժարանին մէջ նեռու-
թիւնը է հետեւցնել որ անոնք մէջ կը
կուրուու երկու կողմերը ի՞նչ ա-
տելավական գոյացնել կարծի առաջա-
տուութիւնը:

Վարժա կ'ուզէր ճամբութիւն աղքա-
տիկ գտնուած վարժարանին մէջ նեռու-
թիւնը է հետեւցնել որ անոնք մէջ կը
կուրուու երկու կողմերը ի՞նչ ա-
տելավական գոյացնել կարծի առաջա-
տուութիւնը:

Վարժա կ'ուզէր ճամբութիւն աղքա-
տիկ գտնուած վարժարանին մէջ նեռու-
թիւնը է հետեւցնել որ անոնք մէջ կը
կուրուու երկու կողմերը ի՞նչ ա-
տելավական գոյացնել կարծի առաջա-
տուութիւնը:

Վարժա կ'ուզէր ճամբութիւն աղքա-
տիկ գտնուած վարժարանին մէջ նեռու-
թիւնը է հետեւցնել որ անոնք մէջ կը
կուրուու երկու կողմերը ի՞նչ ա-
տելավական գոյացնել կարծի առաջա-
տուութիւնը:

Վարժա կ'ուզէր ճամբութիւն աղքա-
տիկ գտնուած վարժարանին մէջ նեռու-
թիւնը է հետեւցնել որ անոնք մէջ կը
կուրուու երկու կողմերը ի՞նչ ա-
տելավական գոյացնել կարծի առաջա-
տուութիւնը:

Վարժա կ'ուզէր ճամբութիւն աղքա-
տիկ գտնուած վարժարանին մէջ նեռու-
թիւնը է հետեւցնել որ անոնք մէջ կը
կուրուու երկու կողմերը ի՞նչ ա-
տելավական գոյացնել կարծի առաջա-
տուութիւնը:

Վարժա կ'ուզէր ճամբութիւն աղքա-
տիկ գտնուած վարժարանին մէջ նեռու-
թիւնը է հետեւցնել որ անոնք մէջ կը
կուրուու երկու կողմերը ի՞նչ ա-
տելավական գոյացնել կարծի առաջա-
տուութիւնը:

Վարժա կ'ուզէր ճամբութիւն աղքա-
տիկ գտնուած վարժարանին մէջ նեռու-
թիւնը է հետեւցնել որ անոնք մէջ կը
կուրուու երկու կողմերը ի՞նչ ա-
տելավական գոյացնել կարծի առաջա-
տուութիւնը:

Վարժա կ'ուզէր ճամբութիւն աղքա-
տիկ գտնուած վարժարանին մէջ նեռու-
թիւնը է հե

